

GHID PRIVIND MIGRAȚIA LEGALĂ A MOLDOVENILOR ÎN PORTUGALIA

 Arbetsförmedlingen

Oferit de Uniunea Europeană și Agenția Publică de Angajare din Suedia

GHID PRIVIND MIGRATIA LEGALA A MOLDOVENILOR IN PORTUGALIA

 Arbetsförmedlingen

Oferit de Uniunea Europeană și Agenția Publică de Angajare din Suedia

CZU 314.15(478+469)(036)

T 17

Acest ghid a fost elaborat cu susținerea financiară a proiectului Uniunii Europene «Consolidarea capacităților de gestionare a migrației în Republica Moldova». Opiniile și ideile exprimate în acest ghid nu redau viziunea oficială a Uniunii Europene sau a autorităților statului portughez.

Pentru a avea informația completă rugăm să citiți ghidul oficial, emis de autoritățile relevante.

Acest ghid se adresează persoanelor vorbitoare de limba română și oferă informații despre drepturile și obligațiile imigranților care au ales Portugalia ca țară de destinație.

Această publicație poate fi găsită în versiune online, pe site-ul:

www.legal-in.eu

Autorul ghidului : **Olesea Tanașciuc**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Ghid privind migrația legală a moldovenilor în Portugalia /
OleseaTanașciuc. - Ch. : Epigraf, 2012. - 29 p.

ISBN 978-9975-109-99-4.

ISBN 978-9975-109-99-4.

Cuprins

1. Generalități despre țara de destinație, Portugalia	4
1.1. Obiceiuri și tradiții	5
2. Ce trebuie să fac înainte de plecare	6
2.1. Imigrația în Portugalia	6
2.2. Ce rechizite sunt necesare pentru a intra legal pe teritoriul Portugaliei.....	6
2.3. Ce tipuri de vize pot fi obținute.....	7
3. Căutarea unui loc de muncă înainte de a pleca	8
3.1. Cele trei reguli de bază.....	8
3.2. Ofertele disponibile în Portugalia	9
4. Primii pași odată ajunși în țara de destinație	9
4.1. Luarea la evidența autorităților	10
4.2. Solicitarea Permisului de Ședere	11
5. Munca	13
5.1. Drepturile muncitorului străin.....	14
5.2. Îndatoririle muncitorului străin	15
6. Securitatea socială	15
6.1. Înregistrarea la Securitatea Socială	16
6.2. Obligații în fața Administrației Fiscale	17
7. Reîntregirea familiei	18
7.1. Ce trebuie să fac pentru a solicita reîntregirea familiei?.....	19
8. Accesul la educație	20
9. Accesul la sănătate	21
10. Cetățenia	24
11. Repatrierea voluntară	26

1. Generalități despre țara de destinație, Portugalia

Numele oficial – Republica Portugheză

Instaurarea Republicii – 1910

Sistemul politic – democrație

Simboluri naționale – Steagul Național și Imnul Național

Diviziune teritorială – două regiuni autonome (Azore și Madeira) și 5 regiuni pe continent

Capitala – Lisabona

Suprafața – 92 152 km²

Populația – 10728789 (2012)

Religia majoritară – romano-catolică, 96 %

Moneda – Euro (subdivizat în 100 de cenți).

Republica Portugheză este o țară situată în extrema sud-vestică a Europei, mărgininându-se cu Oceanul Atlantic în vest și în sud, iar cu Spania în nord și în est. Portugalia continentală este formată din 18 districte, care alcătuiesc cinci regiuni. Teritoriul portughez mai cuprinde două regiuni insulare autonome, Insulele Azore și Madeira situate în Oceanul Atlantic.

Capitala țării este Lisabona, iar printre orașele principale se numără: Porto, Setubal, Braga, Coimbra, Evora, Aveiro și Faro.

Din punct de vedere lingvistic, Republica Portugheză este o țară omogenă. Limba de stat, portugheza, este vorbită în întreaga țară, cu excepția orașului Miranda de Douro, unde dialectul asturian și-a pus amprenta și este recunoscut ca limbă oficială.

Cu privire la aspectul religios, majoritatea populației portugheze este de confesiune romano-catolică.

Populația Portugaliei atinge 10728789 locuitori, conform ultimului recensământ efectuat în 2011.

Clima este temperată maritimă, rece și ploioasă în nord, mai caldă și mai uscată în sud. Temperaturile medii variază iarna între 7 și 12 °C, iar vara între 21 și 25 °C.

1.1. Obiceiuri și tradiții

În Portugalia există un respect profund pentru tradiții, dintre care sunt evidențiate mai cu seamă festivalurile spectaculoase. Acestea sunt organizate în toată țara de-a lungul anului calendaristic, motivele fiind cele mai diverse – de la zile de pomenire a sfinților, însoțite de pelerinaje, la dansuri tradiționale, muzică, gastronomie, vin și evenimente legate de strânsul recoltei, sporturi tradiționale etc. Printre acestea se numără *Festivalul Săptămânii Sfinte*, *Festa de São João* (în iunie). În afara sărbătorilor naționale precum *Feira do Cavalo* și *Gastronomia*, orașele și satele au propriile sărbători. Unele dintre acestea există de câteva secole. Festivalurile mai noi, precum cele de film și de artă, sunt de asemenea foarte răspândite la nivel național. Spre exemplu, printre cele mai populare se numără:

- **Carnavalul portughez**, organizat în luna februarie. Această perioadă poartă denumirea de „entrudo”, numele comemorativ al perioadei care precede Postul Paștelui. Carnavalul este sărbătorit cu costume impresionante, petreceri, dansuri, parade ale costumelor etc.
- **Duminica Floriilor (Domingo de Ramos)** este sărbătorită cu o săptămână înainte de duminica Paștelui. Oamenii duc la biserică ramuri de salcie și de rozmarin, pe care preotul le binecuvântează în timpul slujbei.
- **Ziua Națională a Portugaliei și Ziua lui Camões** sunt sărbătorite pe 10 iunie. Atunci se celebrează Independența de stat a Portugaliei împreună cu ziua poetului național portughez, Luís Vaz de Camões, care a relatat istoria descoperirilor navale portugheze în poemul epic „Os Lusíadas”, apărut în 1572. În această zi au loc numeroase evenimente culturale.
- **Ziua Sf. Martin** începe în după-amiaza zilei de 10 noiembrie, când oamenii mănâncă castane prăjite și beau *agua-pé*, iar copiii se mângălesc pe față cu cărbunele utilizat la grătarul pentru castane.

2. Ce trebuie să fac înainte de plecare

2.1. Imigrația în Portugalia

Legea nr. 29/2012 din 9 august

Această lege a imigrației reglementează normele de intrare, ședere, plecare și expulzare a străinilor de pe teritoriul portughez, precum și statutul de rezident pentru o perioadă mai îndelungată.

Scopul acestui ghid este, pe de o parte, de a explica modalitățile legale de a intra pe teritoriul portughez, tipurile de viză existente, condițiile de obținere a permisului de ședere și, pe de altă parte, de a elucida care sunt actele necesare dacă pretendem să rămânem pe teritoriul acestei țări pentru mai mult timp și unde trebuie depuse acestea.

Informația expusă mai jos este de ordin general, însă pot exista situații particulare, când este necesară o consultație aparte. Astfel, în caz de neclarități, cetățeanul străin poate contacta Înaltul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural (ACIDI) la Linia Fierbinte SOS Imigrante: 808-257-257.

2.2. Ce rechizite sunt necesare pentru a intra legal pe teritoriul Portugaliei

Pentru a intra legal în Portugalia străinii trebuie:

- 1) Să dețină un document de călătorie valabil (pașaport), a cărui validitate trebuie să fie de peste trei luni, cu excepția reintrării unei persoane deja rezidente în această țară.
- 2) Să dețină o viză de intrare valabilă, corespunzătoare scopului călătoriei (viza permițându-i titularului să solicite/raporteze intrarea în țară la postul de frontieră portughez).
- 3) Să dispună de mijloace financiare suficiente pe durata șederii în acest stat.

Notă: Această dovadă a mijloacelor financiare poate fi omisă, dacă la frontieră este prezentată o Declarație de Responsabilitate eliberată de către un cetățean portughez sau de către un cetățean străin,

---

dar autorizat să locuiască permanent în Portugalia, care își asumă propria răspundere să asigure costurile și condițiile de ședere legală a străinului pe teritoriul acestui stat.

2.3. Ce tipuri de vize pot fi obținute

La ambasadele și posturile consulare portugheze pot fi solicitate diferite tipuri de vize. Fiecare viză are un scop diferit, o anumită perioadă de valabilitate și autorizează intrarea temporară pe teritoriul portughez în scopul pentru care a fost acordată.

Există următoarele tipuri de vize:

- Vize turistice
- Vize de muncă
- Vize de studii
- Vize pentru reîntregirea familiei
- Vize de reîntregire a familiei pentru persoane ai căror soți/copii/părinți sunt cetățeni portughezi
- Vize de ședere temporară
- Vize pentru conferințe.

Pregătirea dosarului, lista actelor depind de tipul de viză pe care îl solicitați. Aceste informații pot fi obținute la Secția Consulară din cadrul Ambasadei pe care o alegeți pentru solicitarea vizei.

Durata procesului de examinare a dosarului este între una și patru săptămâni.

Contacte utile:

Ambasada Portugaliei în România

Str. Paris 55, Sector I, 011815

București, România

Tel: +40 21 230 4118

Fax: +40 21 230 4117

www.embportugal.ro

Ministério dos Negócios Estrangeiros

(Ministerul Afacerilor Externe)

<http://www.min-nestrangeiros.pt/mne/estrangeiro/a-b.html#b>

<http://www.min-nestrangeiros.pt/mne/missoes/>

3. Căutarea unui loc de muncă înainte de a pleca

În cazul în care nu aveți rude sau apropiați în țara-gazdă, care v-ar putea ajuta în vederea găsirii unui loc de muncă, vă rămâne opțiunea de a căuta pe site-urile de specialitate.

Odată ajunși în Portugalia, va trebui să vă asigurați cu un minim necesar existența pentru perioada de început. Veți accepta un loc de muncă temporar, unde veți câștiga abia cât să vă permiteți strictul necesar pentru trai, după care, cu trecerea timpului, îl veți schimba la prima ocazie în favoarea unui job mai bun. Pentru astfel de oferte temporare nu căutați la agenții sau pe internet. Adresați-vă direct la magazine, baruri, cafenele, restaurante, hoteluri etc. dacă vă pot propune ceva. Drept punct de reper vă poate servi și tabla de anunțuri din magazinele rusești/românești existente în zona în care vă aflați.

Nu vă așteptați la bani mulți. Cu timpul, adoptați o atitudine pozitivă și dinamică de a vă căuta un loc de muncă stabil și mai aproape de calificarea dvs. profesională.

3.1. Cele trei reguli de bază

1) Cunoaște-te pe tine însuți.

Cunoașteți-vă competențele pentru a vă angaja, menține și progrese la locul de muncă;

Gândiți-vă la activitățile pe care le puteți îndeplini și la competențele pe care le dețineți;

Reflecțați asupra gusturilor și intereselor dvs.;

Reflecțați asupra eventualelor competențe și aspecte ce necesită a fi îmbunătățite.

2) Cunoașteți piața locurilor de muncă.

Analizați care sunt locurile de muncă cele mai căutate și ce rechizite sunt solicitate de către angajați. Puteți consulta statisticile și indicatorii pieței muncii prin intermediul Institutului de Ocupare a Forței de Muncă și Formare Profesională (IEFP); Direcției Generale de Studii, Statistică și Planificare (DGEEP) și Institutului Național de Statistică (INE).

3.2. Ofertele disponibile în Portugalia pot fi aflate prin intermediul:

- Ziarelor (cotidiene și săptămânale);
  - Centrelor de Ocupare a Forței de Muncă;
  - UNIVA (Unidades de Inserção na Vida Activa);
  - Cluburilor de Locuri de Muncă;
  - Agențiilor Private de Plasare în Câmpul Muncii;
  - Companiilor de Angajare Temporară;
  - Asociațiilor profesionale și ale Sindicatelor;
  - Consiliilor Parohiale, Supermarket-urilor și altor localuri publice;
  - Serviciilor de Suport pentru Tineri;
  - Netemprego;
  - Altor site-uri de specialitate, precum și Pagini Aurii (Páginas Amarelas);
  - Contactând familia, prietenii, cunoștințele, pentru a obține informații despre oportunități de angajare.
- 3) Cunoașteți tehnicile de căutare a locurilor de muncă.

Citind și analizând zilnic anunțurile de angajare din Portugalia, veți remarca că acestea conțin informații despre:

- Companie
- Locul de muncă
- Exigențele solicitate

(este aproape imposibil ca cineva să întrunească toate rechizitele solicitate, însă, dacă considerați că întruniți o mare parte din condiții, răspundeți ofertei fără a ezita).

4. Primii pași odată ajunși în țara de destinație

Dacă stați la hotel sau chiar la rude, puteți începe să vă căutați chirie. Recomandabil ar fi ziarul „Ocasião”, precum și diferite site-uri specializate, unde veți găsi nenumărate oferte. În Portugalia chiria variază de la 150 la 500 de euro, în dependență de condiții/ dependințe și regiune, iar prețurile pot urca și mai sus. Veți întâlni următorii termeni: T 0 = garsonieră, T 1

= două camere, T 2 = 3 camere, T 3 = 4 camere etc. Majoritatea locuințelor se închiriază nemobilate, cu excepția bucătăriei care dispune de mobilă și aragaz.

4.1. Luarea la evidența autorităților

Primul pas pentru un nou-venit este **obținerea NIF** (Número de Identificação Fiscal sau Número de Contribuinte) la serviciul de Administrație Financiară din zona de reședință – Serviciul de Finanțe. Dacă în momentul prezentării la Serviciul de Finanțe cetățeanul face dovada că locuiește pe teritoriul portughez de peste 183 de zile consecutive sau intercalate, pe durata unui an calendaristic, este considerat a fi rezident și poate să-și facă înscrierea singur și să ceară acordarea unui NIF. Dacă, însă, a intrat în Portugalia de puțin timp, trebuie să fie însoțit de o persoană fizică sau persoană juridică, care își asumă responsabilitatea ca reprezentant în fața Direcției Generale a Impozitelor. În cazul în care cetățeanul s-a deplasat pentru exercitarea unei activități pe cont propriu, el este considerat rezident încă de la început.

Pentru a obține NIF-ul, cetățeanul străin trebuie să prezinte un document de identificare valabil. Nou-venitul se poate prezenta singur, dacă întrunește condițiile, împreună cu viitorul reprezentant, dacă are nevoie de acest lucru. Viitorul reprezentant se poate prezenta singur, cu o copie legalizată a documentului de identitate al străinului și cu o procură din partea acestuia, prin care îl împuternicește pe viitorul reprezentant să ceară acordarea unui NIF.

Următorul pas este:

- a) încheierea unui contract de muncă sau
- b) a unei promisiuni de contract sau
- c) în cazul în care persoana va munci pe cont propriu (cu contract de prestări servicii), va face Declarația de Începere a Activității (Declaração de Início de Atividade).

Declarația de Începere a Activității se face la Serviciul de Administrație Financiară din zona de reședință.

Alte documente necesare:

- A) Documentul care să ateste reședința (adresa), care poate fi:
- Documentul care să ateste calitatea de proprietar asupra unui imobil;
  - Contract de închiriere sau
  - Atestat de la Junta de Freguesia, care se obține cu ajutorul proprietarului reședinței, în cazul în care nu există un contract de închiriere între cei doi. Proprietarul declară pe propria răspundere că respectivul cetățean locuiește în imobilul care-i aparține.
- B) Documentul de identitate valabil.

4.2. Solicitarea Permisului de Ședere

Ce este un Permis de Ședere (Autorização de Residência)?

În Portugalia, permisul de ședere este unicul document de identificare a străinului care dovedește aflarea sa legală pe teritoriul statului portughez. Acesta reprezintă un document care se eliberează sub forma unui titlu de ședere în Portugalia pentru o anumită perioadă de timp sau pentru o perioadă nedeterminată.

Există două tipuri de permis de ședere: a) temporar; b) permanent.

Permisul de ședere temporar

Este titlul de ședere ce permite cetățenilor străini să locuiască în Portugalia o anumită perioadă de timp, având următoarele caracteristici:

- 1) De regulă, este valabil timp de un an de la data eliberării titlului;
- 2) Este reînnoit succesiv din doi în doi ani;

- 3) Permisul trebuie reînnoit ori de câte ori au loc modificări ale datelor de identificare înregistrate în permis.

Permisul de ședere permanent

Permisul de ședere permanent le permite cetățenilor străini cu reședința în Portugalia să se afle pe teritoriul acestui stat pentru o perioadă nedeterminată și are următoarele caracteristici:

- 1) Nu are termen de valabilitate;
- 2) Va fi reînnoit la fiecare cinci ani sau de fiecare dată când au loc modificări ale datelor de identificare înregistrate în permis.

Există și alte tipuri de permis de ședere, cum ar fi cele de reîntregire a familiei, pentru studii superioare, pentru efectuarea stagiilor profesionale neremunerate, pentru a frecventa diverse programe de voluntariat etc.

Unde ne adresăm? Acte necesare

Persoanele care doresc să obțină un permis de ședere temporară, se vor adresa Serviciului de Străini și Frontiere (SEF-ului) din zona de reședință sau Centrelor Naționale de Ajutorare a Imigranților (CNAI), unde obțin date asupra documentelor și se programează la Serviciul de Străini și Frontiere.

Pentru solicitarea permisului de ședere sunt necesare acte generale, dar și documente specifice pentru fiecare caz.

În mod obișnuit, cererea este însoțită de următoarele documente:

- Formular completat integral și semnat de către solicitant, a cărui prezență este obligatorie;
- Pașaport sau alt document de călătorie valabil;
- Viza de ședere valabilă;
- Dovada mijloacelor de subzistență;
- Dovada care atestă reședința pe teritoriul portughez (contract de închiriere etc.);
- Cazier judiciar portughez (Registo Criminal);

- Cazier judiciar din țara de origine;
- Dovada înscrierii/regularizării față de Autoritățile Fiscale și de Securitate Socială.

Cererea permisului de ședere implică achitarea unei taxe.

Imediat după solicitare, vă este oferit un certificat de cere- re a permisului de ședere care va substitui permisul de ședere (plastic) pe un termen de 60 de zile și care poate fi renovat, dacă este cazul.

Decizia de a vă fi acordat permisul este aprobată în ter- men de 30 de zile din ziua depunerii dosarului la SEF. Dacă în acest răstimp solicitantului nu i-a fost emisă vreo declarație de refuz, atunci cererea se înțelege a fi acceptată.

Notă: permisul de ședere, indiferent de tip, va trebui reînnoit cu 30 de zile înainte ca validitatea acestuia să expire.

Dacă, însă, solicitarea dvs. a fost respinsă și ați primit un răspuns negativ, puteți apela în instanța de judecată. De menționat că în caz de refuz al permisului de ședere, viza de reședință este anulată.

Contacte utile:

Serviciul de Străini și Fontiere (SEF)

Rua Conselheiro José Silvestre de Ribeiro, n.º 4
1649-007 Lisboa

Linia Ferbinte: 808 202 653

Tel: 21 711 50 00

Fax: 21 716 15 95

www.sef.pt

5. Munca

Lucrătorul străin care este autorizat să exercite pe terito- riul portughez o activitate profesională subordonată, are ace- leași drepturi și îndatoriri ca și lucrătorul portughez.

Potrivit legislației în vigoare (Lei n.º 20/98 din 12 mai 1998, Lei n.º 118/99 din 11 august 1999), dar și ultimei Rezo-

---

luții a Consiliului de Miniștri (RCM n.º 21/2010 din 26 martie 2010), sunt stabilite normele de muncă a străinilor, inclusiv non UE, în Portugalia.

Acestea prevăd că cetățeanul străin trebuie să încheie contractul de muncă în scris.

5.1. Drepturile muncitorului străin:

- să aibă parte de același tratament în ceea ce privește accesul la angajare, pregătire și promovare profesională ca și cetățeanul portughez;
- să primească salariul de bază, prestațiile și reținerile ce-i revin;
- să lucreze timpul maxim de 40 de ore pe săptămână și 8 ore pe zi, cu excepția unor situații speciale, ca, de exemplu, în regim de adaptabilitate;
- să fie remunerat adițional pentru prestarea de muncă suplimentară;
- să aibă cel puțin o zi liberă pe săptămână;
- să primească un salariu special pentru prestarea de muncă nocturnă;
- să i se ofere concediu de odihnă (22 de zile lucrătoare pentru perioada anuală, la care se mai adaugă 3 zile în cazul neabsențării de la serviciu);
- să primească indemnizație de concediu și de Crăciun (doar angajații cu salarii sub 1000 de euro), în suma care cuprinde salariul de bază;
- să fie protejat în situația de maternitate și paternitate. Lucrătoarea are dreptul la 5 luni de concediu maternal, cu plata a 100% din salariu, sau la 6 luni, cu plata a 83% din salariu. În acest ultim caz, tatăl copilului este obligat să ia concediu de paternitate de o lună (integral sau întrerupt în 2 perioade de câte 15 zile lucrătoare), cu plata unei indemnizații de 83% din salariu.

În cazul în care lucrătorul este student, i se acordă un regim special.

Pentru siguranța postului, este interzisă concedierea fără motive întemeiate sau din motive politice sau ideologice.

5.2. Îndatoririle muncitorului străin:

- să se prezinte la serviciu cu promptitudine și punctualitate;
- să presteze munca cu atenție și sârguință;
- să respecte și să trateze în mod civilizat pe angajator, pe colegii de muncă și celelalte persoane cu care stabilește relații profesionale;
- să îndeplinească ordinele angajatorului în tot ceea ce ține de executarea muncii, cu excepția cazului în care acestea se dovedesc contrarii drepturilor și garanțiilor sale;
- să fie corect și sincer față de angajator, respectiv să nu negocieze pe cont propriu sau în contul altei persoane aflate în concurență cu acesta, nici să nu divulge informații referitoare la organizarea, metodele de producție sau afacerile sale;
- să păstreze bunurile utilizate legate de munca sa, care îi sunt încredințate de angajator;
- să promoveze sau să pună în practică toate acțiunile care ar putea să ducă la îmbunătățirea productivității întreprinderii.

Conform noilor reglementări legate de criza financiară, începând cu 2012 programul zilnic de lucru a fost mărit cu o jumătate de oră, fără plată, pentru o perioadă de doi ani.

6. Securitatea socială

Conform Constituției Republicii Portugheze, protecția socială a cetățenilor este asigurată de Sistemul de Securitate Socială, a cărui lege (Lei 4/2007 din 16 ianuarie) stabilește ca obiective principale:

- Asigurarea dreptului la securitate socială;
- Promovarea îmbunătățirii durabile a condițiilor de protecție socială;
- Promovarea calității sistemului și gestionarea eficientă a acestuia.

Cetățenii străini care lucrează și trăiesc legal în Portugalia, precum și familia sau urmașii acestora, au aceleași obligații și drepturi ca și cetățenii portughezi. Cu toate acestea, alocarea de către Sistemul de Securitate Socială a unor beneficii pentru rezidenții străini poate depinde de verificarea anumitor condiții, inclusiv a perioadei de ședere pe teritoriul statului. La 26 octombrie 2011, la Lisabona a fost semnat Aranjamentul administrativ la Acordul privind securitatea socială între R. Moldova și R. Portugheză. Aranjamentul, în cauză, prevede mecanismele de aplicare ale Acordului pe întreg spectrul securității sociale negociat între părți, inclusiv boală și maternitate, paternitate și adopția; pensiile de invaliditate, bătrânețe și de urmaș, și prestații în caz de deces; plata prestațiilor de șomaj; accidentele de muncă și bolile profesionale. Ca punct de legătură este desemnată Casa Națională de Asigurări Sociale, pentru R. Moldova și Direcția Generală de Securitate Socială, pentru Portugalia.

6.1. Înregistrarea la Securitatea Socială

Înregistrarea lucrătorilor în domeniul Securității Sociale este viageră și determină corelarea Sistemului de Securitate Socială și atribuirea unui Număr de Identificare Socială (NISS).

Pentru muncitorii angajați este de responsabilitatea angajatorului să înregistreze la Securitatea Socială acceptarea noilor angajați începând cu data de 1 a lunii în care muncitorul își exercită misiunea. Drept confirmare, angajatorul este obligat să prezinte lucrătorilor noi o declarație precizând data de admitere, precum și Numerele de Identificare Socială (NISS) și Fiscală (NIF) (dacă este cazul).

Angajatul trebuie, de asemenea, să comunice Instituției de Securitate Socială începutul activității sale în raport cu noul angajator. Lipsa acestui comunicat îi poate leza muncitorului accesul la protecția socială.

Nu uitați că având un mod de trai și muncă legală în acest stat, puteți beneficia de o serie de avantaje, pe care legislația portugheză le permite:

- Libera circulație în spațiul UE și către R. Moldova;
- Beneficii ale Sistemului de Securitate Socială;
- Extinderea posibilităților de angajare;
- Posibilitatea de a obține credite bancare etc.

6.2. Obligații în fața Administrației Fiscale

Este obligatorie prezentarea declarației anuale de venituri. În declarație trebuie menționați toți membrii familiei, aceștia considerându-se rezidenți în Portugalia în momentul în care responsabilul unui membru de familie este rezident în această țară.

Declarația de venituri pe baza unui contract de muncă subordonată, cunoscută ca Declarația de IRS (Impozit asupra Venitului Persoanelor Fizice), trebuie făcută anual, în termen legal, acesta depinzând de forma cum se face declarația – pe hârtie sau prin internet. Declarația se depune în lunile februarie - mai ale anului următor obținerii veniturilor declarate. IRS-ul este aplicabil la totalitatea veniturilor familiei.

Datorită faptului că se pot face deduceri de cheltuieli cu sănătatea, educația și altele, pentru efectuarea acestei declarații este recomandabil să se ceară ajutorul unui contabil sau al unui birou specializat.

După încheierea unui contract de muncă, muncitorul are obligația de a comunica angajatorului situația sa personală și fiscală, precum și orice schimbare semnificativă din punct de vedere fiscal.

Contacte utile:

Serviço de Estrangeiros e Fronteiras (Serviciul de Străini și Fontiere) SEF

Rua Conselheiro José Silvestre de Ribeiro, n.º
1649-007 Lisboa
Linia Fierbinte: 808 202 653
Tel: 21 711 50 00
Fax: 21 716 15 95
www.sef.pt

Instituto da Segurança Social (Institutul de Securitate Socială)

Rua Rosa Araújo, 43
1250-194 Lisboa
Linia Fierbinte: 808 266 266
Fax: 213 102 090
E-mail: iss@seg-social.pt
www.seg-social.pt

Alto Comissariado para a Imigração e Diálogo Intercultural (ACIDI)

(Înaltul Comisariat pentru Imigrație și Dialog Intercultural)
Rua Álvaro Coutinho, 14
1150 – 025 Lisboa
Linia Fierbinte SOS IMIGRANTE: 808 257 257
Tel: 218 106 100
Fax: 218 106 117
E-mail: acidi@acidi.gov.pt
www.acidi.gov.pt

Instituto de Emprego e Formação Profissional (IEFP)

(Institutul de Ocupare a Forței de Muncă și Formare Profesională)
www.iefp.pt

7. Reîntregirea familiei

Legislația portugheză recunoaște cetățenilor cu permis de ședere valabil dreptul de reîntregire a familiei cu membrii ce se află în afara statului portughez, atâta timp cât aceștia se află

sub tutela imigrantului, indiferent dacă legătura dintre ei s-a format anterior sau ulterior intrării rezidentului pe teritoriul Portugaliei.

Legea portugheză consideră membri ai familiei rezidentului:

- Soțul/ soția;
- Copiii minori;
- Copiii adulți ce studiază în instituții de învățământ din Portugalia;
- Ascendenții de gradul 1 (părinții);
- Frații minori ce se află sub tutela rezidentului.

7.1. Ce trebuie să fac pentru a solicita reîntregirea familiei?

Solicitantul este întotdeauna cetățeanul deținător al permisului de ședere valabil pe teritoriul Portugaliei. Acesta se va prezenta la Oficiul de Străini și Frontiere din zona de reședință cu solicitarea însoțită de următoarele documente:

- a) Dovada legăturilor de familie;
- b) Copii legalizate ale actelor de identificare a membrilor familiei solicitantului;
- c) Dovada dispunerii de cazare;
- d) Dovada mijloacelor de subzistență, suficiente pentru a acoperi necesitățile familiei sale;
- e) Cazierul judiciar emis de țara de origine a membrului familiei.

În funcție de situație, cererea poate fi însoțită și de alte documente solicitate de autorități.

În decurs de trei luni cererea este examinată de SEF, iar decizia urmează a fi notificată solicitantului în scris. În situații excepționale, perioada de trei luni poate fi prelungită cu încă alte trei luni, solicitantul fiind informat de prelungirea procesului.

În cazul deciziei pozitive, Serviciul de Străini și Frontiere înștiințează solicitantul despre acceptarea cererii sale, informându-l că membrul familiei sale trebuie să se adreseze la misiunea diplomatică sau Serviciul Consular din zona de reședință pentru a oficializa cererea de eliberare a vizei de ședere.

Dacă membrul familiei a ajuns în Portugalia, pentru că deja deține o viză de ședere pentru reîntregirea familiei, i se va acorda Permis de Ședere cu valabilitatea identică a permisului membrului rezident.

8. Accesul la educație

Conform legislației în vigoare, copiii imigranți au acces la educație în egală măsură ca și copiii portughezi, oricare ar fi situația lor legală în Portugalia.

Înmatricularea în clasa I este obligatorie pentru copiii care împlinesc vârsta de 6 ani până la 15 septembrie și se efectuează la școala din zona de reședință a părinților/ tutorelui sau la școala din zona de muncă a unuia dintre părinți.

În cazuri speciale, înmatricularea copilului este acceptată și în alte perioade ale anului pentru ciclurile 1, 2 și 3 ale învățământului primar, printr-o solicitare în scris din partea părinților.

Renovarea înmatriculării pentru următorii ani are loc la sfârșitul fiecărui an de învățământ.

Actele necesare pentru înscrierea la școală:

- ✓ Pașaportul sau certificatul de naștere al copilului;
- ✓ Formularul de înscriere completat integral, cu o fotografie, obținut de la școală;
- ✓ Buletinul de vaccinuri, carnetul de sănătate și fișa de „legătură”. Această fișă, completată de către Centrul de Sănătate, permite semnalarea încă de la început a eventualelor probleme de văz sau auz.

La școala din zona de reședință nici o cerere nu poate fi refuzată, cu excepția cazului în care copilul are mai mult de 15 ani sau toate locurile din școală sunt ocupate, caz în care chiar școala se va preocupa să sugereze sau să găsească un loc la o altă școală din apropiere.

Majoritatea școlilor au cantină și oferă masa de prânz. Elevul plătește aproximativ 1,50 euro pentru fiecare masă, dacă nu beneficiază de subvenții, care să compenseze în totalitate sau în parte costul.

Pentru ajutoarele de alimentație este necesar să se completeze un formular la școală cu detalii despre veniturile familiei. Conform veniturilor, se oferă dreptul la ajutor total sau parțial. În clasa I se distribuie elevilor lapte gratuit în fiecare zi.

Formularul menționat mai sus determină în același timp și dacă se oferă dreptul la ajutor pentru cumpărarea manualelor și a altor materiale școlare.

Dacă copilul nu vorbește limba portugheză, școala organizează cursuri de studiere a limbii în afara orarului școlar.

Contacte utile:

CIREP – Centro de Informação e relações Públicas do Ministério da Educação

(Centrul de Informare și Relații Publice al Ministerului Educației)

Av. 5 de outubro, 107

1069 – 018 Lisboa

Tel: 21 793 16 03

Fax: 21 796 41 19

e-mail: cirep@min-edu.pt

www.min-edu.pt

9. Accesul la sănătate

Fiecare cetățean are dreptul la sănătate și dreptul de a o proteja. Un imigrant care se află pe teritoriul Portugaliei și are nevoie de asistență medicală are dreptul să fie asistat într-un centru de sănătate sau într-un spital (în caz de urgență).

Acordarea asistenței medicale nu poate fi refuzată în baza niciunui motiv legat de naționalitate, lipsă de mijloace economice, ședere ilegală sau altele. (Despacho do Ministério da Saúde n° 25 360/2001)

Constituția Republicii Portugheze stabilește că toți cetățenii au dreptul la îngrijiri totale de sănătate. Sistemul public de sănătate este în sarcina Serviciului Național de Sănătate (SNS), care este subordonat Ministerului Sănătății.

În conformitate cu Constituția portugheză, toți cetățenii au dreptul la servicii de sănătate în mare măsură gratuite. Există, totuși, o taxă moderatoare redusă, conform tabelelor în vigoare, pentru consultații, tratamente și operații, deși pentru câteva grupe se asigură gratuitate totală în funcție de venituri, pentru pensionari sau invalizi, precum și pentru minorii până la 12 ani inclusiv, femeii gravide sau lăuze, consultațiile pentru planificare familială, șomeri etc.

Cetățenii străini cu reședință legală în Portugalia au acces, în condiții de egalitate cu cetățenii portughezi, la îngrijirile de sănătate și tratament. Cetățenii străini care dețin rezidență permanentă sau rezidență temporară sau o viză de lucru trebuie să obțină un card de beneficiar (cartão de utente) și să se înscrie la un medic de familie. În cazul în care beneficiarii nu achită impozite la stat, ei vor trebui să suporte plata respectivelor tratamente conform tabelelor în vigoare.

Cardul de Sănătate de la Serviciul Național de Sănătate (SNS) este un document care demonstrează identitatea titularului în fața instituțiilor și serviciilor integrate în SNS. Emiteerea cardului este gratuită; el trebuie prezentat pentru prestarea

îngrijirilor de sănătate, pentru cererea și accesul la consultații medicale și la mijloace auxiliare de diagnostic și terapeutică, precum și pentru prescrierea și obținerea de medicamente. Cardul poate fi obținut la Centrul de Sănătate (Centro de Saúde) din zona de rezidență sau la Loja do Cidadão.

Sistemul de Sănătate portughez este caracterizat prin trei sisteme coexistente:

- 1) Serviciul Național de Sănătate;
- 2) regimurile de asigurare socială de sănătate speciale pentru anumite profesii (subsisteme de sănătate);
- 3) sistemul privat de asigurări de sănătate.

Unitățile de sănătate pot fi împărțite în trei tipuri:

- Spitalele – situate în principalele orașe și sate portugheze cu un număr mare de locuitori – garantează îngrijiri de sănătate de grad superior, precum operațiile chirurgicale și consultațiile pe diverse profiluri;
- Centrele de Sănătate și Unitățile de Sănătate Familială – garantează utilizatorului consultații pe anumite profiluri, consultații la medicul de familie, tratamente de infirmerie și operații de mică dimensiune.
- Posturi Medicale – amplasate în principal în localitățile cu sediu de primărie, garantează utilizatorului consultații la medicul de familie și tratamente.

Pe lângă sectorul public, există și spitale/clinici private.

Portugalia dispune de un telefon de urgență medicală, identic în toate statele-membre ale Uniunii Europene (112). Transportul de urgență este asigurat de către pompieri, asociații umanitare și de către Instituto Nacional de Emergência Médica (INEM) – Institutul Național de Urgență Medicală.

În termeni de unități medicale, Portugalia dispune de unități de urgență răspândite în toată țara. În afară de aceste servicii, utilizatorul are la dispoziția sa SAP's – Serviciul de Tratatament Permanent, la care poate obține consultații 24 ore pe zi.

În afară de linia telefonică de urgență medicală, beneficiarii au la dispoziție o linie telefonică de sănătate “**Saúde 24**” - **808.24.24.24**”, disponibilă 24 de ore pe zi, unde pot pune întrebări sau cere ajutor. Obiectivul liniei de sănătate este să facă legătura între populație și sistemul de sănătate și să reducă aglomerarea unităților medicale de urgență.

Contacte utile:

Direcção-Geral de Saúde.

(Direcția Generală a Sănătății)

Linia fierbinte: 808 24 24 24

www.dgs.pt

SOS Criação

(SOS Copiii)

Tel: 21 793 16 17

SOS Grávida

(SOS Gravida)

Tel: 808 20 11 39

Serviço de Informação à Vítima de Violência Doméstica

(Serviciul de Informare împotriva Violenței în Familie)

Tel: 808 20 21 48

SOS Mulher

(SOS Femeia)

Tel: 808 20 01 75

10. Cetățenia

Acordarea cetățeniei prin căsătorie:

Cetățeanul căsătorit de peste trei ani cu un cetățean portughez poate primi cetățenia portugheză prin intermediul declarației de existență și durabilitate a căsătoriei. În conformitate cu Regulamentul Cetățeniei, declarațiile pentru obținerea cetățeniei portugheze pot fi date personal sau prin avocat.

Acordarea cetățeniei pe baza unei relații de concubinaj:

Străinul care la data declarației trăiește în concubinaj de peste trei ani cu un cetățean portughez poate cere să i se acorde cetățenia portugheză după recunoașterea acestei situații la Tribunalul Civil.

Această declarație se face la orice Oficiu de Stare Civilă (Conservatória do Registo Civil) sau la Serviciile Consulare Portugheze.

Acordarea cetățeniei portugheze prin naturalizare:

Noua lege a cetățeniei prevede mai multe situații de acordare a cetățeniei portugheze prin naturalizare.

Guvernul acordă cetățenia portugheză cetățenilor străini care îndeplinesc cumulativ următoarele cerințe:

- Să fie major.
- Să fie rezident pe teritoriul portughez cu orice tip de viză, de cel puțin 6 ani și o zi, cu excepția vizei de scurtă durată.
- Să cunoască suficient de bine limba portugheză;
- Să nu fie condamnat sau condamnarea definitivă să fie mai mică de 3 ani.

Guvernul acordă cetățenia portugheză minorilor, fii de cetățeni străini, care îndeplinesc cumulativ următoarele cerințe:

- Să cunoască suficient de bine limba portugheză;
- Să nu fie condamnat sau condamnarea definitivă să fie mai mică de 3 ani;
- Unul dintre părinți să fie rezident pe teritoriul portughez, cu orice tip de viză, de cel puțin 5 ani și o zi, cu excepția vizei de scurtă durată.

Sau:

- Minorul a terminat primul ciclu de învățământ primar, independent de situația documentelor părinților.

Acte necesare:

- Certificatul de naștere legalizat la misiunea diplomatică a Republicii Moldova în Portugalia;

-
-
- Documentul emis de către Serviciul de Străini și Frontiere care să ateste că locuiește legal în Portugalia de peste 6 ani și o zi;
  - Documentul care atestă cunoașterea suficientă a limbii portugheze;
  - Cazierul din țara de origine și din țările unde a mai locuit după împlinirea vârstei de 16 ani.

Pentru minorii născuți în Portugalia:

- Certificatul de înregistrare a nașterii sau buletinul de naștere (Boletim de Nascimento);
- Documentul care atestă cunoașterea suficientă a limbii portugheze. Copiii sub 12 ani nu au nevoie să prezinte acest document;
- Dacă minorul a împlinit 16 ani, trebuie să prezinte cazierul din țara de origine și din țările unde a mai locuit după împlinirea vârstei de 16 ani.
- Documentul probator de la SEF că unul dintre părinți este rezident pe teritoriul portughez cu orice tip de viză de cel puțin 5 ani și o zi, cu excepția vizei de scurtă durată.
- Documentul care să ateste că minorul a terminat primul ciclu de învățământ elementar.

Contacte utile:

Conservatória dos Registos Centrais de Lisboa

Rua Rodrigo da Fonseca, 200

1093 – 003 Lisboa

Tel: 21 381 76 10

crcentrais@dgrn.mj.pt

www.dgrn.mj.pt

SEF – Serviço de Estrangeiros e Fronteiras

Rua Conselheiro José Silvestre de Ribeiro, n. 04

1649 – 007 Lisboa

Tel: 21 711 50 00

dep.nacionalidade@sef.pt

Regulamento da Nacionalidade Portuguesa

(Regulamentul Cetățeniei Portugheze)

Decreto Lei 237- A/2006, de 14 de dezembro

Portaria 1403 – A/2006, de 15 de dezembro

11. Repatrierea voluntară

Programul de Repatriere Voluntară a fost elaborat în urma cooperării dintre Guvernul Portughez și OIM (Organizația Internațională pentru Migrație) din Portugalia pe data de 21 decembrie 2001, cu scopul de a pune în aplicare o politică eficientă și umană de întoarcere voluntară a cetățenilor străini în țările lor de origine.

Cu scopul de a îmbunătăți accesul la informații pentru potențialii beneficiari, din 2007 au fost constituite o serie de rețele active în acest scop, cu Agenții de Informare și Consiliere, incluse în diferite organizații, asociații pe întreg teritoriul Portugaliei, atât continental, cât și insular.

Pe lângă OIM, cetățeanul se poate adresa și la alte centre de consiliere:

- CNAI din Lisabona, Porto sau Faro;
- Serviço de Jesuíta aos Refugiados (JRS) din Lisabona;
- Serviciul de Străini și Frontiere (SEF);
- Asociațiile de imigranți;
- Ambasadă și Consulat;
- Organizații neguvernamentale;
- Instituții Sociale etc.

Beneficiarii Programului de Repatriere Voluntară sunt străinii care se află în Portugalia și nu dispun de mijloace financiare pentru a-și acoperi costul biletului de întoarcere în țara de origine. Acestora li se vor acorda încă 50 € pentru a acoperi cheltuieli elementare imediat ce ajung în țara de destinație.

Minorii, de asemenea, pot beneficia de program, cu condiția să fie însoțiți de persoana responsabilă de custodia sau tutela solicitantului.

Programul nu se referă la străinii care au deja cetățenia unui stat-membru al Uniunii Europene.

Contacte utile:

Organização Internacional para as Migrações – OIM

Rua José Estevão 137 – 8º
1150 – 201 Lisboa
Tel: 21 324 29 40
Fax: 21 324 29 49
E-mail: iomlisbon@iom.int

JRS- Serviço Jesuíta aos Refugiados

Rua 8 ao Alto do Lumiar, Lote 59
1750 Lisboa
Tel: 21 7552790
Fax: 21 7552 799
E-mail: clai-lisboajrs@sapo.pt

**Centre Naționale de Ajutor al Imigranților
din Portugalia:**

CNAI LISABONA

Rua Álvaro Coutinho, nr. 14
1150-025, LISABONA
Tel: 218106100
orar: luni-vineri între 08.30 și 16.30

CNAI PORTO

Rua do Pinheiro, nr. 9
4050-484, PORTO
telefon: 222073810
orar: luni-vineri între 08.30 și 16.30

CNAI FARO

Loja do Cidadão

Mercado Municipal, et 1.

Largo Dr. Francisco Sá Carneiro

8000-151, FARO

orar: luni-vineri între 08.30 și 19.00

Asociațiile Moldovenilor din Portugalia

“Pro Diaspora Moldavă”

Localitate: Lisabona

Președinte: Olesea Tanașciuc

Tel: 910-909-910

E-mail: portugal@pro-diaspora.com

Centrul de Ajutorare a Emigranților din Est “C.A.P.E.L.A”

Localitate: Portimão

Președinte: Ludmila Moghilevscaia

Tel: 282 494 58

E-mail: gip.capela@gmail.com

“Centrul Cultural Moldav”

Localitate: Cascais

Președinte: Oleg Boghenco

E-mail: ccmoldav2007@gmail.com

Asociația Culturală a Imigranților Moldoveni “MIORIȚA”

Localitate: Barreiro

Președinte: Valentina Romanciuc

E-mail: meorita@mail.ro

Liga Femeilor din Moldova în Portugalia

Localitate: Almada

Președinte: Natalia Saculteanu

E-mail: natalia_liga_mold@sapo.pt

Proiect UE "Consolidarea capacităților de gestionare a migrației în Republica Moldova"

Adresa: str. Vlaicu Pîrcălab 77, of. 6. MD-2012, Chișinău, Moldova

Tel/fax: + 373 (0) 22 213142

e-mail: contact@legal-in.eu

web site: www.legal-in.eu

9178997511099941